

2021-06-21
Dnr 2021:995
1 (7)

Trelleborgs kommun
bildningsforvaltningen@trelleborg.se
Söderslättgymnasiet
Boel.Holmqvist@Trelleborg.se

Kvalitetsgranskning av reella möjligheter till grundläggande behörighet för elever på yrkesprogram

Skolinspektionen genomför med stöd i 26 kap. 19 § skollagen (2010:800) en tematisk kvalitetsgranskning. Syftet med granskningen är att bedöma kvaliteten i hur olika gymnasieskolor möjliggör för elever på yrkesprogram att läsa de kurser som krävs för grundläggande behörighet till högskola.¹

Med anledning av alla de utmaningar som skolor har att hantera under rådande pandemi fattar Skolinspektionen i denna kvalitetsgranskning beslut med rekommendationer utan krav på redovisning.

Denna granskning avser Söderslättgymnasiet. Huvudman för skolan är Trelleborgs kommun. Totalt cirka 40 slumpvis utvalda gymnasieskolenheter ingår i granskningen. Söderslättgymnasiet är en av dessa. På skolenheten går 1111 elever totalt och av dem går 431 på något av enhetens följande yrkesprogram: barn- och fritidsprogrammet, bygg- och anläggningsprogrammet, el- och energiprogrammet, handels- och administrationsprogrammet, hantverksprogrammet, industritekniska programmet samt vård- och omsorgsprogrammet. Skolinspektionen har genomfört två gruppintervjuer med elever, en gruppintervju med lärare, en intervju med skolans studie- och yrkesvägledare samt en intervju med rektorn. Intervjuerna genomfördes via videolänk den 19 och 20 maj 2021 av utredarna Britta Seeger och Lena Westerman Annerborn. Intervjuerna har sammanställts i ett protokoll som kommunicerats med huvudman och skola. Protokollet ligger, tillsammans med inkommen dokumentation, till grund för detta beslut.

Skolinspektionen framhåller vikten av att de elever som har bidragit med synpunkter informeras om detta beslut.

De samlade iakttagelserna från alla skolorna som har ingått i granskningen kommer att presenteras i en övergripande kvalitetsgranskningsrapport. Rapporten är planerad att publiceras runt årsskiftet 2021/22.

¹ De kurser som krävs för grundläggande behörighet till högskola, och som inte ingår i de flesta yrkesprogram, är svenska 2 och 3, alternativt svenska som andraspråk 2 och 3, samt engelska 6. Dock ingår svenska 2/svenska som andraspråk 2 i de programgemensamma ämnena på vård- och omsorgsprogrammet och barn- och fritidsprogrammet och engelska 6 på hotell- och turismprogrammet.

2021-06-21
Dnr 2021:995
2 (7)

Skolinspektionens beslut

Granskningen utgår från följande övergripande frågeställning:

I vilken utsträckning har elever på yrkesprogram reella möjligheter att läsa de kurser som krävs för grundläggande behörighet?

Bedömningen görs i förhållande till de kvalitetskriterier Skolinspektionen satt upp för det granskade området. En sammanställning av de författningar som granskningen utgår från finns bifogad som bilaga sist i beslutet.

Skolinspektionen bedömer att eleverna vid Söderslättsgymnasiet i hög utsträckning har reella möjligheter att läsa de kurser som krävs för grundläggande behörighet.

Skolinspektionens bedömningar

Reella möjligheter för elever på yrkesprogram att läsa de kurser som krävs för grundläggande behörighet

Här bedöms kvaliteten i skolans arbete i förhållande till hur skolan:

- Informerar och vägleder elever
- Organiserar och planerar behörighetsgivande kurser
- Följer upp och analyserar skillnader mellan olika yrkesprogram och mellan olika elevgrupper

Eleverna får information och vägledning inför val av behörighetsgivande kurser

Granskningen visar att skolan informerar och vägleder eleverna inför de val de ska göra under sin gymnasietid.

Det framgår att eleverna i början av år 1 får information om programstruktur och vad de olika valen kan innebära. Inför de faktiska valen i år 1 och 2 får eleverna mer information, bland annat om vad som gäller för grundläggande behörighet. Informationen finns även tillgänglig i skriftlig form, bland annat på skolans digitala plattform. Lärare uppger att de, likväl som studie- och yrkesvägledarna, tydliggör för eleverna vilka möjligheter och hinder det finns om elever till exempel vill läsa vidare. Lärare berättar att de också tydliggör för elever vad som krävs i de olika kurserna. Det framgår av granskningen att mentorer i samtal med elever försöker stötta dem att göra medvetna val utifrån deras intressen och ambitioner.

2021-06-21
Dnr 2021:995
3 (7)

Studie- och yrkesvägledarna uppger att skolan prioriterar individuell vägledning och att de alltid försöker lyfta vilken nytta eleverna kan ha av att läsa den grundläggande behörigheten. Elever kan själva söka upp studie- och yrkesvägledaren för samtal och vägledning men även mentorer och elevhälsan kan ta initiativ till att elever bör få vägledning. Elever uttrycker att de har möjlighet till vägledning och stöd inför sina val.

Utbildningen är organiserad så att alla elever ges möjlighet att läsa behörighetsgivande kurser

Det framgår av granskningen att eleverna kan välja kurserna som ger grundläggande behörighet som individuellt val, programfördjupning eller som utökat program. När det gäller att kombinera kurserna med elevernas arbetsplatsförlagda lärande (APL) så fungerar det olika för yrkesprogrammen på skolan. APL för eleverna på bygg- och anläggning-, el- och energi- och industritekniska programmen organiseras till två eller tre dagar i veckan vilket gör att de behörighetsgivande kurserna inte påverkas av APL. För eleverna på barn- och fritid-, handels- och administration- och vård- och omsorgsprogrammen är APL organiserat till fem dagar i veckan. Det innebär att elever börjar sin APL senare de dagar de har lektioner i behörighetsgivande kurser, eftersom dessa är placerade på morgonpositioner i schemat.

Kurserna som ger grundläggande behörighet är anpassade i schemat så att de inte ska krocka med andra obligatoriska kurser och i möjligaste mån så att de ska bli en naturlig del av skoldagen, utan håltimmar. Granskningen visar även att det finns en organisation på skolan för att möjliggöra stöd till de elever som behöver.

Elevers val av behörighetsgivande kurser följs upp

Granskningen visar att uppföljning av de behörighetsgivande kurserna ingår i skolans systematiska kvalitetsarbete. Rektor följer upp andelen elever som väljer att läsa behörighetsgivande kurser samt hur det har varierat de senaste åren. Utifrån den genomgången har rektor till exempel uppfattat viss korrelation mellan höga antagningspoäng och val att läsa kurserna. Rektorn har även uppmärksammat att ett av skolans program har en låg andel elever som läser behörighetsgivande kurser. Enligt rektorn är orsaken till detta inte att elever läser utökat program eller har lägre antagningspoäng, utan att många elever inom programmet vill arbeta praktiskt och att de satsar på att bli duktiga inom sina blivande yrken. Rektor uppger även att de avhopp som sker från kurserna framförallt handlar om att elever upplever att det blir för svårt. Det är framförallt kursen svenska 3 som vissa elever upplever som en svår kurs.

2021-06-21
Dnr 2021:995
4 (7)

Skolinspektionen avslutar härmed denna granskning.

På Skolinspektionens vägnar

X Ylva Gunnars

Beslutsfattare
Signerat av: Ylva Gunnars

X Britta Seeger

Föredragande
Signerat av: Britta Seeger

I handläggningen av ärendet har även utredaren Lena Westerman Annerborn deltagit.

Författningsstöd

Skollagen (2010:800)

2 kap. 8 §

Huvudmannen ansvarar för att utbildningen genomförs i enlighet med bestämmelserna i denna lag, föreskrifter som har meddelats med stöd av lagen och de bestämmelser för utbildningen som kan finnas i andra författningar.

2 kap. 10 §

Rektorn beslutar om sin enhets inre organisation och ansvarar för att fördela resurser inom enheten efter barnens och elevernas olika förutsättningar och behov. Rektorn fattar i övrigt de beslut och har det ansvar som framgår av särskilda föreskrifter i denna lag eller andra författningar.

Rektorn får uppdra åt en anställd eller en uppdragstagare vid förskole- eller skolenheten som har tillräcklig kompetens och erfarenhet att fullgöra enskilda ledningsuppgifter och besluta i frågor som avses i första stycket, om inte annat anges.

2 kap. 29 §

Elever i alla skolformer utom förskolan och förskoleklassen ska ha tillgång till personal med sådan kompetens att deras behov av vägledning inför val av framtida utbildnings- och yrkesverksamhet kan tillgodoses. Även den som avser att påbörja en utbildning ska ha tillgång till vägledning.

4 kap. 3 §

Varje huvudman inom skolväsendet ska på huvudmannanivå systematiskt och kontinuerligt planera, följa upp och utveckla utbildningen.

4 kap. 4 §

Sådan planering, uppföljning och utveckling av utbildningen som anges i 3 § ska genomföras även på förskole- och skolenhetsnivå.

Kvalitetsarbetet på enhetsnivå ska genomföras under medverkan av lärare, förskollärare, övrig personal och elever. Barn i förskolan, deras vårdnadshavare och elevernas vårdnadshavare ska ges möjlighet att delta i arbetet.

Rektorn ansvarar för att kvalitetsarbete vid enheten genomförs enligt första och andra styckena.

4 kap. 5 §

Inriktningen på det systematiska kvalitetsarbetet enligt 3 och 4 §§ ska vara att de mål som finns för utbildningen i denna lag och i andra föreskrifter (nationella mål) uppfylls.

15 kap. 19a §

Varje elev ska ha en mentor som ska följa elevens kunskapsutveckling och studiesituation med utgångspunkt i elevens utbildning i dess helhet. Mentorn ska särskilt uppmärksamma tecken på att eleven kan behöva stöd och i så fall skyndsamt informera berörd skolpersonal.

15 kap. 20 §

Minst en gång varje termin ska rektorn se till att eleven ges en samlad information om elevens kunskapsutveckling och studiesituation (utvecklingssamtal).

En elevs vårdnadshavare ska få sådan information som avses i första stycket.

16 kap. 3 §

Yrkesprogrammen ska utgöra grund för yrkesverksamhet och fortsatt yrkesutbildning.

Alla elever på yrkesprogram ska inom ramen för sin gymnasieutbildning ges möjlighet att uppnå grundläggande behörighet till högskoleutbildning som påbörjas på grundnivå.

26 kap. 19 §

Statens skolinspektion ska granska kvaliteten i sådan utbildning och annan verksamhet som står under dess tillsyn eller under tillsyn av en kommun enligt detta kapitel.

Gymnasieförordningen (2010:2039)

4 kap. 5 §

Statens skolverk får meddela föreskrifter om vilka kurser som får erbjudas som programfördjupning för varje program.

4 kap. 7 § första–fjärde stycket

Huvudmannen för en gymnasieskola beslutar om vilka kurser som ska erbjudas som individuellt val.

Eleven har dock rätt att inom utrymmet för individuellt val läsa

1. en kurs i idrott och hälsa utöver vad som finns på studievägen,
2. minst en kurs i estetiska ämnen, och
3. de kurser som krävs för grundläggande högskolebehörighet på grundnivå om eleven går på ett yrkesprogram.

Undantag från vad som föreskrivs i andra stycket 1 och 2 får göras om det finns synnerliga skäl.

Statens skolverk får meddela föreskrifter om vilka kurser som får ingå i de ämnen som avses i andra stycket 2.

4 kap. 23 §

En elev får delta frivilligt i undervisning i en eller flera kurser som ligger utanför elevens fullständiga program, om eleven på ett tillfredsställande sätt kan antas genomföra såväl kurserna på den ordinarie studievägen som de frivilliga kurserna (utökat program). Beslutet fattas av rektorn.

En elev på ett yrkesprogram i gymnasieskolan har utan särskilt beslut rätt att som utökat program läsa de kurser som krävs för grundläggande behörighet till högskoleutbildning på grundnivå. Huvudmannen är dock bara skyldig att tillgodose detta om eleven senast vid utgången av det andra läsåret har anmält att han eller hon vill läsa de aktuella kurserna.

En elev som följer ett utökat program har rätt till garanterad undervisningstid utöver vad som föreskrivs i 16 kap. 18 § respektive 19 kap. 20 § skollagen (2010:800).

Förordning (SKOLFS 2011:144) om läroplan för gymnasieskolan**2.4 Utbildningsval – arbete och samhällsliv**

Personalen ska, efter en av rektorn gjord arbetsfördelning, bidra med underlag för elevernas val av utbildning och yrke, samt informera och vägleda eleverna inför deras val av kurser, fortsatt utbildning och yrkesverksamhet och motverka sådana begränsningar i valet som grundar sig på föreställningar om kön och på social eller kulturell bakgrund.

2.6 Rektorns ansvar

Enligt skollagen ska det pedagogiska arbetet vid en skolenhet ledas och samordnas av en rektor. Rektorn ansvarar för att planera, följa upp, utvärdera och utveckla utbildningen i förhållande till de nationella målen. Som pedagogisk ledare för skolan och som chef för lärarna och övrig personal i skolan har rektorn ansvar för skolans resultat och har, inom givna ramar, ett särskilt ansvar för att utbildningen organiseras så att den så långt möjligt anpassas efter elevernas önskemål och val av kurser och att återvändsgränder i studiegången undviks, eleverna får information inför utbildningens början, får en väl utformad introduktion i utbildningen, i ämnen och kurser samt får stöd att formulera mål för sina studier, studie- och yrkesvägledningen organiseras så att eleverna får information om och vägledning inför de olika val som skolan erbjuder och inför val av framtida utbildning och yrke, samt skolan i dialog med eleven upprättar en individuell studieplan för varje elev och reviderar den vid behov.